

Ален Бомбар

Да оцелееш...

Тази неделя, 19 октомври, вятърът изглежда благоприятен. Посока – север-североизток. Тъкмо пасата чаках с нетърпение, за да потегля.

Една френска яхта ще ме изтегли от пристанището на Лас Палмас. Около мен цари особена атмосфера, в която намирам не само нужното ми сега приятелство, но и едно затрогващо разбиране. Консултът на Франция ме изпраща до яхтклуба. Прегръщам го и се разделяме. Отправлям се към „Еретик“ с бащата на Боатьо. Съоръженията и провизиите, предварително проверени от консулските власти, както и току-що подареният ми радиоприемник бяха вече натоварени. Ветроходи с всевъзможни размери и форми се стрелкаха, щъкаха непрекъснато край мен – белите им ветрила приличаха на чайки; минавайки край мен, стопаните им понякога ме прекръстваха, за да ми върви. Дълбоко в сърцето си аз чувствавах, че започваше голямото изпитание.

Виждах само офицерския учебен кораб на испанския военноморски флот и вече мислех, че съм сам в морето, когато получих последния поздрав, най-гържествения: на ветрохода свиха трите марсела и рязко ги спуснаха сред плющенето на вятъра и ветрилата. За мен това беше като звън на камбани – сякаш приветствуваха успешния завършек, а не началото на пътешествието ми.

Вечерта беше извънредно спокойна. Вятърът се задържаше север-североизток и лодката напредваше равномерно със средна скорост три възла и половина¹ на юг от остров Гран Канария. Ето какви намерения имах: най-напред да се спусна на юг-югоизток, преди да поема право на запад. Бях решил да не вземам веднага пълен запад, за да избягна Саргасово море, което заедно с По-т-о Ноар беше най-опасната от клопките, които трябваше да заобикалям.

Още в понеделник около мен се появиха първите признаци на живот. За нещастие това бяха само малки рибки, която плуваха пред лодката, като да ме водят. Трудно се хващаха, пък и нямаше да се нахраня с тях. Вече започнах да се безпокоя, че безветрието ще трае дълго, когато след пладне задуха вятърът, който ми даде възможност най-после да се отправя към двайсет и първия градус.

Пасатът се засилваше все повече и повече. Скоро се разрази буря. Ту вдигайки ме на гребена, ту хвърляйки ме в падините си, големите вълни последователно ме закриляха и ме излагаха на вятъра. Наоколо ми се разбиваха вълни. Какво ли щеше да стане с мен, ако се окажех под

1. Между 6 и 7 км. в час. Б.а.

рухващата им течна маса?

Безпомощен, но уверен в устойчивостта на лодката си аз заспах, надавайки се на нощ без сънища. Прекарах нощ е кошмари. Сънувах, че водата се вдига около мен и поглъща всичко. Започнах да се мятам. В лодката ли съм още? Плувам с всички сила. Смъртно уплашен, аз се събуждам – вода залива „Еретик“. Съобразявам, че една вълна току-що се е разбила точно отгоре ни. Трябва да изгреба водата на всяка цена. Само мощните гумени поплаватели се показват над водата – отвсякъде море и море. „Еретик“ продължава невъзмутимо пътя си като плаваща развалина. Но аз нямам право, нямам време да се отчайвам. Отначало почти инстинктивно започвам да изгребвам с две ръце, след туй с шапката си – абсурдно приспособление за тази непосилна задача. Трябваше да се изгребва доста бързо, сред най-големите вълни, за да може „Еретик“ да се вдигне отгоре. Дори да имах истинска черпалка, трябваше да продължа със същото изтощително темпо; всяка по-голяма вълна, която ни застигаше, блъскаше ужасно в задната преграда и правеше ненужни, смешни, отчайващи моите десетминутни или четвъртчасови усилия. И аз се чудя как, тъй измръзнал, съм могъл да издържа тия два часа – защото тъкмо два часа работа ми трябваше, за да вдигна лодката над вълните. Корабокрушенецо, бъди винаги по-упорит от морето – и ще успееш!

Бях се спасил, но водата бе просмукала всичко; макар слънцето да я изпари, „Еретик“ се покри с тънък пласт сол, който нощната влага щеше да подгизва всяка вечер. Лодката се бе превърнала в истинска солница. Всичките ми съоръжения се намираха в непромокаеми торби, радиото не беше засегнато, но в замяна на това кибритът се бе намокрил. Нарездам клечките наоколо, да изсъхнат на слънцето. Не зная какво ще излезе от това, но трябва винаги и всичко да се опитва. За щастие имам стотина кутийки – сега ще трябва да издраскам по цяла кутия, докато намеря една клечка, която да пали.

Още виждам сушата; мисля си, че това е вече последно. Във всеки случай вече бях сигурен, че „Еретик“ не може да се обърне. Той се бе държал, така и очаквах, като акваплан, като платформа на гребена на вълната, по която се бе плъзгал, без да оказва съпротива. Вече имаше голяма вероятност поне лодката да достигне отвъдния бряг на океана.

На 23-и – четвъртък, нищо не съм писал в дневника си, защото нямах време – цял ден се занимавах с шивачество. Вятърът се бе вдигнал в нужната посока – тъкмо североизточният пасат трябваше да ме отведе чак до Антилските острови. Съдбата, както е известно, обича да се

шегува: едва се бе закрепил вятърът и ветрилото ми се съдра – това мое вярно ветрило, което ме бе откарало от Монако до Канарските острови. Като тръгнах, бях решил да си служа с него възможно най-дълго и да го заменя с новото ветрило, което носех, едва в деня, когато то вече нямаше да може да изпълнява предназначението си. Но не мислех, уви, че това ще се случи толкова скоро! И тъй, спускам аз плаващата котва, свалям ветрилото и закрепвам новото на реята. Половин час по-късно силен вятър го отнася; виждам как се вдига нагоре като хвърчило, отлита и се забива малко по-далече във вълните. Бе повлякло със себе си всички въжета, които го прикрепваха, шкота и флага включително.

И тъй, пак опирам до моето старо съдрано ветрило и примирен започвам да го шия. Разполагам само с най-обикновена черна макара и най-обикновени игли. Не мога да простра пред себе си цялото ръкоделие, много е тясно. Трябва малко по малко да напредвам в скъсаното, както напредвах сред вълните, както сякаш да напредвам във времето. До вечерта едва успявам да свърша; доста уморен и тъй като не желая да подлагам ръкоделието си на прекалено тежки изпитания – все пак то ми е последното и не искам да оставам и без него, – аз спускам плаващата котва и си лягам; понякога трябва да знаеш да губиш и ценни часове.

Засега вълните са високи и бели на върха. Морето се смее и си показва зъбите като капризно палаво дете. И тъй като човек крие страха си пред децата, аз вдигам закърпеното си ветрило. Около мен се появяват големи зелени и сини петна. Риби. Река ли да посегна, те бързо се отдалечават, гмуркат се и изчезват в морските дълбини. Все пак трябва да успее да хвана риба. През целия този 24 октомври се мъча да закривя острието на ножа – бавно, без да го чупя, използвайки плоското си гребло като наковалня. Тогава завързвам с връв дръжката на ножа си за края на греблото, за да се опитам да улуча първата риба, която ще се доближи край мен. Всяко нещо на борда може да послужи за вързалка – някоя вратовръзка, връзки за обувки, някой колан, въжета... Корабокрушенецът все ще намери нещо. Докато се мотаех с тези си занимания, за моя почуда над главата ми прелитат и няколко птици. Бях убеден, че щом се отделя от брега, няма да ги видя вече. Още един предразсъдък на сухоземеца. Нямах ден, в който да не забележа птици. Една от тях сякаш се бе привързала към мен: всеки ден от моето пътуване, та чак до края тя идваше към четири часа да направи няколко кръга над „Еретик“.

Събота, 25 октомври, след като само бях ранил няколко риби, аз извадих първата златоперка от водата. Бях спасен: вече имах и храна, и питие, и стръв, и въдици, защото зад кукообразния оперкулум² се

намираше великолепна естествена въдица, която се среща в гробниците на предисторическия човек и чиято употреба аз отново въведох.

Първата ми въдица беше готова. Сега всеки ден щях да имам богата и пребогата трапеза. Нямах да зная повече ни глад, ни жажда. Тъкмо това беше най-голямата ерес в моето положение на корабокрушенец.

Вятърът духаше непрестанно. Не свалях ветрилото ден и нощ – вече нямаше острови, които да избягвам, оставях се на въздушното течение, което ме тласкаше, и плавайки с истински попълтен вятър, аз се носех по диплещите се пред мен вълни. Тъй както скоростта дава равновесие на велосипедиста, така и те ми носеха сигурност; защото при всяко спиране вълната удряше силно по задната преграда, разбиваше се и ме заливаше. Тогава ме обзе чувство, което би могло да се нарече „тревога за съоръженията“, тревога и страх, че съоръженията ми няма да издържат и най-вече кърпеното ми ветрило.

Когато още на втория ден от тръгването си се измокрях пелият, аз открих, че дрехите, макар и мокри, задържат телесната топлина. Бях облечен като най-обикновен корабокрушенец – с панталон, риза, пуловер и сако.

Опитът ме научи да не се смея на булонските събирачки на миди и скариди, които обличат най-топлата си рокля, обуват най-дебелите си вълнени чорапи, най-затворените си обувки и тъй влизат в морето.

Втората седмица започна с празник, който леко ми помрачи настроението. Рожденият ми ден. Когато пристигнах в Барбейдос и ме питаха за възрастта ми, бях свикнал да отговарям:

„Навърших двайсет и седем години в морето...“

Все пак съдбата се показва благосклонна към мен и ми направи подарък за празника. Въдицата, завързана за една връвчица, се влачеше след лодката. Внезапно една голяма птица, която англичаните наричат *sheakwater*³ и чието френско название още не съм намерил, се спуска към стръвта – летяща риба, без главата. Издърпвам гостенката на борда, малко притеснен да не би клонът ѝ да пробие гумените цилиндри, и ѝ извих врата.

За първи път в живота си ядох сурова птица, но в края на краищата нали преспокойно си ядем сурово кълцано месо – защо да не ядем

2. Третата кост от хрилните капачета, съставени от предкапачната, междукапачната и подкапачната кост. Б.пр.

3. Голям буревестник. Тъмноклафява морска птица. Среща се в Атлантическия океан и в Средиземно море. (англ.). Б.пр.

тогава и сурова птица? Разделих я на две – едната половина за днес, а другата сложих на слънце, да съхне за следващия ден. Напразно се надявах, че най-последен щях да хапна нещо, което да няма вкус на риба. Бях ужасно разочарован. Месото беше превъзходно, но имаше привкус на „морски плод“.

На 28 октомври се случи едно произшествие, което щеше да доведе до печални последствия, но аз не подозирах нищо тогава. Счупих гривната на часовника си, който автоматично се навяваше от движенията на китката. Закачих го с безопасна отпред на пуловера си, мислейки, че ще продължи да се навива и така, но движенията, които правех в лодката, бяха недостатъчни. Скоро той спря и вече беше много късно да го навивам. Ставаше абсолютно невъзможно да определям със сигурност местоположението си спрямо запад, сиреч посоката на островите, до които исках да се добера. Тази случка ми показва колко е неразумно да живея ден за ден, да правя каквото си искам, да не зная предварително какво трябва да върша. Незабавно реших да си направя режим. Мисля, че е извънредно важно човек да бъде господар на действията си, а не роб на случайностите.

Първо, за да скъсам с, единственото и неотменно присъствие на морето, аз бях решил да водя „селски“ живот, сиреч да ставам и да си лягам със слънцето.

Рано сутрин прибирам летящите риби, които, не забелязвайки клопката през нощта, се удряха във ветрилото и падаха върху покрива на палатката ми. Двете най-хубави избирам за закуска. След което, използвайки другите като стръв, ловя около час – достатъчно за дневната ми дажба. Разделям „провизиите“ на две – едната половина за обяд, другата за вечеря.

След риболова идва часът за щателния преглед на лодката; и най-малкото протъркване може да бъде фатално за мен; достатъчно е гръбчето на някоя книга, някоя дъсчица да търкат няколко дни все на едно и също място, за да наранят и пробият гумата, И наистина, след четиридест и осем часа с ужас установих, че само от това, дете съм се облягал на стената на поплавка, боята се бе олющила. Значи, трябваше да сложа нещо, което да прекрати триенето, защото след боята щеше да се оголи гумираният плат и тогава – прощавай непромокаемост! Прислушвам лодката, долепам ухо до стените ѝ, за да разбера дали не се е появило триене, също както се прислушва сърце, за да се открият „шумове“. Този преглед, палпацията и прислушването неведнъж ми помогнаха да избягна катастрофата. Подобна бдителност трябва да бъде закон за

всички корабокрушенци.

Идва редът на половинчасова гимнастика, за да запазя пъргавината на мускулите и ставите. Остава ми да събера две кафени лъжички планктон – средство срещу скорбута, което ми отнема около десет-двайсет минути. Но тъй като всяка мрежа, хвърлена в морето, е и спирачка, аз се изправих пред следната дилема: или да събирам много планктон, за да се изхранвам, но да забавя темпото, или да събирам малко планктон, но да напредвам по-бързо. Реших, че докато рибата е в изобилие, ще приемам планктон само като лекарство – витамин С.

По обяд идва часът за определяне на местоположението. За да постигна задоволителен резултат, половин час преди това правя няколко измервания, защото лодката винаги се клатушка. Въпреки ужасиите трудности, дължащи се на това, че обзорът ми е от ниско, бързо добивам сръчност в тази малка акробатика. Опасността се състоеше в това – да не би да взема гребена на някоя вълна за истинския хоризонт. Вълните бяха много силни, но равномерни, защото нямаше бряг наоколо, който да им влияе. Бях открил периодичността им и знаех, че след шестата или седмата щях да се озова на ви-сок гребен и да се издигна високо над хоризонта.

Следобедът е най-дългата и най-мъчителната част от деня. Трудни часове, без никаква възможност да се скриеш от безпощадното слънце. Посвещавам ги на медицински и интелектуални занимания. В десет часа – пълен лекарски преглед: кръвно налягане, температура, състояние на кожата, на ноктите, на косите, на лигавиците; после – метеорологични наблюдения: температура на водата, температура на въздуха, състояние на въздуха. След туй идва ред на „субективния“ преглед на духа и тялото, упражнения за запаметяване. Най на края развлеченията: музика, четене, превод.

Когато слънцето минава зад ветрилото, давайки ми възможност да си отдъхна от него, правя разбор на наблюденията през деня: улова, количеството и качеството на рибата и начина, по който я бях използвал, планктона, неговото естество, вкус, количество, птиците, които съм срещнал.

Спуска се нощта, дарявайки ме най-после с време за почивка. След вечеря си разрешавам един-два часа радио.

През целия ден ме занимава въпросът: как да заставам, защото седналото положение започва да ме измъчва. Седя на края на лодката със спуснати нозе, но тогава пък рискувам да ми отека глезените; или пък сядам на дъното, с гръб опрян в гумения цилиндър, с нозе прехвърлени

през отсрещния поплавък, но твърде скоро болката от високо вдигнатите крака, които допирът на греблата нанаява, ме принуждава отново да променя позата си; понякога се изтягам в лодката, но тъй като започвам да отслабвам, чак костите ме заболяват и положението много бързо става нетърпимо. Не можех да стоя прав. Най-близо до изправения строеж е позата с полупрегънатите колене, опрени в гумената тръба, отдавайки се на безконечно съзерцание на морето. От друга страна, аз се обезопасявах, закачайки едно двайсетметрово въже на кръста си, вързано за основата на мачтата. Лодката е устойчива, но все пак трябва винаги да съм опрян в нещо. За щастие подложен съм само на най-обикновено клатене. Въпреки всичко около мен с грохот се разбиват огромни вълни, които се сгромолясват мигновено, неиздържали под собствения си товар. Една единствена да се стовари върху мен, е достатъчна да тури край и на този експеримент, и на живота ми.

„Не мога да забравя тази събота, 2 ноември, защото току-що извърших неппростимо лекомислие. *Можех ли да постъпя другояче?*“ – съм отбелязал в дневника си. Да! Не ще и питане.

От няколко дни здравето ми се бе влошило. От смяната на храната и непрекъснатата влага по кожата ми се появиха болезнени малки пъпчици. Надявах се да избягна струпеите с помощта на една гумена възглавничка – една единствена на борда. При някое погрешно движение трябва да е паднала в морето, но когато я забелязах, тя вече плаваше на стотина метра от мен. Свалих ветрилото и спуснах плаващата котва, след това се хвърлих във водата да я взема. Добър плувец съм и я стигнах за няколко минути. Какъв бе ужасът ми, когато, връщайки се към лодката, аз забелязах, че лодката ми се носеше далеч пред мен, без да мога да скъся разстоянието, което ни разделяше. Плаващата котва като парашут не оказваше никакво съпротивление. Вече нищо не спираше дрейфа. Умората, естествено, щеше да ме надвие, преди да догоня беглеца... Тъкмо в този момент „Еретик“ за малко не продължи пътуването си без мен.

Когато тренирах за прекосяването на Ламанш през 1951 година, в добро физическо състояние, бях плувал двайсет и един часа. А сега лишенията и заседналият живот ме бяха изтозили. Колко ли щях да издържа? Незабавно изоставих възглавничката и заплувах с бесен кроул. Струва ми се, че никога, дори по време на състезанието ми в Лас Палмас с господин Боатьо – бащата, не съм бил тъй бърз! Най-напред успях да скъся разстоянието, което ме разделяше от моята лодка, но повече не напредвах. Тогава видях изведнъж, че „Еретик“ забавя ход, настигнах го

и с мъка се качих на борда. Въжетата на плаващата котва се бяха развързали като по чудо. Бях изтощен психически и физически. Дадох си клетва, че това ще бъде последното ми къпане през пътешествието.

Акулите често ме посещават, но аз им свикнах и се отнасям с най-голямо презрение към тях. Какви страхливки! Какви страхопъзли! Малко да ги чукнеш по носа и побягват. Ето как се развива действието: приближава се някоя акула и почва да трие муцуна в лодката ми; тогава аз грабвам веслото и я халосвам по главата; тя офейква светкавично бързо и без да чака втори удар, се спуска в дълбочините. Моите златоперки сигурно не са скучали – защото колчем се яви акула с подобна големина, те изчезват благоразумно. Изглежда, изпитват истинско уважение към мен, защото стават все по-многочислени край „Еретик“.

Сигурно лодката е твърде интересна и полезна за компания, защото сега съм заобиколен от истински аквариум. Никога в живота си не съм виждал толкова риба, дори в аквариума в Монако. Онези, които ми предрекоха, че няма да мога да ловя риба, имат много здраве!

Още мога да слушам радио през нощта, но то отслабва все повече, само някакъв шепот се чува вече. Налага се да залепям ухо на апарата. Ставаше невъзможно да чуя точното време, за да разбера къде се намирам. Не умея да използвам Полярната звезда, пък и огледалата на сектанта ми са помътнели от морската вода, не можеха да я отразят, понеже светлината ѝ не беше достатъчно силна. Изгубих всякаква връзка със сушата, не слушам и новини – дори понятието човешки глас се заличава. Остава ми само един глас – моят, само едно присъствие – моето; вече съм същинско животно – като тия, които ме заобикалят. Лека-полека възприятията, реакциите ми ще станат като техните. Ядем една и съща храна – и те, и аз преследваме летящите риби. Всеки ден в четири часа буревестникът редовно идва на среща. Златоперки-те са моите протежета. Заедно страдаме от едно и също слънце. Те търсят сянката на моята лодка, аз пък вечер търся сянката на ветрилото.

„Като си помисля, че на сушата има хора, които отдават значение на облеклото си... Като си помисля, че има хора, които водят редовен живот... А аз живея ден за ден, вода се по слънцето, върнал съм се към примитивния живот.“ Още се вълнувам, като препрочитам дневника си от дните, когато съм започвал да се изтощавам, защото виждам как почеркът ми непрекъснато се е менил. Личи самотата – все по-мъчителна, все по-натрапчива. Дневникът ми се превърна в единствения ми събеседник. Докато в началото изписвах по страница, страница и половина,

сега „изхажвах“ всеки ден от две до три страници и половина.

9 ноември. – Вятърът, който и без това не бе слаб, още повече се засили.

Това е чудесно! Летя с пет възла! Дано да издържи за-кърпеното ми ветрило!

При това тази нощ здравата се „наквасих“, но няма ли да заплащя скъпо това увеличение на скоростта? Ако загубя ветрилото си, заплашва ме принудителен застой.

Днес, ако броим и деня на тръгването, е четвъртата ми неделя в морето. Надявам се да прекарам само две още във водата. Да мине и утрешният ден и може би ще мога да кажа „следващата седмица“.

Отново се сблъсках с ужасната опасност, която ме грозеше непрекъснато: една вълна заля наполовина лодката и едва не я обърна. Ако и това се случеше, то значеше сигурна смърт.

Противно на очакванията, страхът ме завладява, все повече и повече. Какво като съм прекарал двайсетина дни в морето? Една вълна ми е достатъчна – една единствена! Това, че нищо не се случи през тези двайсет дни, не променя нещата. Аз завися от прищявката на една вълна – винаги, винаги, до последния ден! Ако се случи след десетина дни, ще съм поне по пътя на корабите, но сега не мога да се надявам на нищо.

Отдавна бях забелязал, че над морето се е възцарило странно спокойствие, сякаш олио се бе изляло, и изведнъж извиках: дъжд, дъжд, иде дъжд!

Много преди да завали, се бях съблякъл, за да мога най-после да измия тялото си от всичката сол, която го покриваше. Седнах на планшира, опънах на коленете си палатката, сложих между краката си една голяма надуваема гумена седалка, която можеше да ми служи за седемдесетлитров мех, и зачаках. Отначало се зададе шум, напомнящ дращенето на сол, шумът от вода, която пада върху друга вода. Смазани от небесния порой, вълните престанаха да се разбиват. Вятърът задуха силно чак когато облакът ме стигна. Облакът бавно настъпваше, тласкан от висока отвесна вихрушка, разперена ветрилообразно от малък циклон. Най-после дъждът плисна и напълни за миг палатката ми, която се огъваше между нозете ми от тежестта. Опитах първата вода. Ужас! Изхвърлих я обратно в морето, защото се бе осолила от солта на палатката. Щом измих, макар и да миришеше ужасно на гума, течността ми се стори истинско вълшебство. Измих и тялото си с наслада. Този тропически дъжд беше кратък, но обилен. Осигурих си вода не само за през деня, но и събрах петнайсетина литра в моята възглавничка-мех. Под главата си

сях да имам възглавница – запаса ми от вода, който всяка нощ щеше да ми дава сигурност за утрешния ден. Защото, дори да останех без храна, дори да не смогнах да ловя риба, сях да имам поне какво да пия.

Цели двацет и един дни не бях пийвал нито капка сладка вода, ако не се смята сокът от изстискваната риба. Следователно няма абсолютно никакво съмнение, че в продължение на двацет, двацет и един дни, дори и повече (защото можех да издържа и повече) корабокрушенците могат да издържат без сладка вода. Все пак провидението щеше да ми спести тежкото изпитание – отново да пия този блудкав сок от риба.

Напразно се бях опитвал да изпера солта от дрехите и завивките си. Уви! Трябваше да си остана докрай „соленоводен човек“, както се изразяват полинезийците, защото сол и само сол се наслояваше по мен чак до края на пътешествието.

Към два часа следобед, тъй както тихо и мирно си четях, Есхил, някакъв силен удар изневиделица се стовари върху гребното ми кормило.

„Я, акула!“ – помислих си аз и се обърнах. Тогава забелязах една голяма риба меч, която изглеждаше в лошо настроение. Раздразнена, с шръкнала тръбна перка, тя ме следваше на около шест метра. Правейки финтове около моята лодка, тя бе ударила кормилото. Само леко да я бях ранил, щеше да се оттегли, за да ме нападне отново, което означаваше край за „Еретик“! Освен това, докато поставях стрелата на харпуна си малко припряно, направих едно погрешно, движение и тя падна в морето. А няхах друга. Останах без оръжие. Тогава закрепих туристическия си нож към подводната пушка и набързо си направих шик, решен скъпо да продам живота си, ако бъде нападнат.

Тази непоносима тревога продължи дванайсет часа.

Няколко пъти гърбът на рибата меч закачи дъното на лодката. Но и тя сякаш се боеше от мен. Нито веднъж не посмя да нападне „Еретик“ откъм носа. Спускаше се срещу ми и тъкмо да ме докосне – рязко се отклоняваше. Забелязах, че се страхува... Може би също толкова, колкото и аз.

Не спира да вали като из ведро. Под този потоп аз съм принуден да опъвам палатката над главата си. Водата се събира на покрива. Вече заплашва да разруши и моя подслон, тъй здраво опъва колчетата. Принуден съм да изхвърлям зад борда насъбралата се течност. Малцина могат да си представят каква мъка е за корабокрушенеца, когато се вижда принуден да изхвърли водния си запас. Сега дори и без акули, без страховитата риба меч е невъзможно да се спи. Вали непрестанно. Трудно

може да си представи човек колко е натрапчива тази вода, която се изсипва върху палатката и се промъква от всички страни през най-малките дупчици.

Петък, 14 ноември. – Последните четирийсет и осем часа страдах повече, отколкото през всичкото друго време. Бурята беше кратка, но силна. При това продължава са вали като из ведро и всичко е прогизнало. Духът ми още се крепи, но започвам да се уморявам физически от тази непрестанна влага – няма слънце и нищо не съхне.

Нощес след мен се втурна една гигантска вълна, понесе ме с шеметна скорост, заля отново „Еретик“ и счупи гребното кормило. Лодката тутакси се извърта и ветрилото ми заплющява зловещо, изопвайки застрашително несръчния ми кърпеж. Хвърлям се напред, за да сменя ветрилото, но паднах и раздрах палатката при единия колец. Непоправимо скъсване, и то тъкмо когато ми предстоеше да посрещна шурма на вълните. Спускам и двете плаващи котви. „Еретик“ послушно обръща гръб в обичайната посока и застава с лице срещу неприятелските сили, които я нападат непрестанно. Усещам се физически изтощен и залагайки всичко на карта, решавам да си дам почивка, която ми е крайно необходима. И тъй, затварям плътно палатката и решавам да спя двацет и четири часа независимо от изненадите на времето или стихииите.

Изстъпленията на океана траяха десетина часа, през които моята орехова черупка се държа прекрасно, но голямата опасност не беше отминала. Тя се появи чак когато вятърът намаля и остави морето, да вилнее само. Когато вятърът и морето заедно отприщят силите си, вълните, сякаш стегнати в железни юзди, бягат, без да се разбиват, ала щом останат сами на себе си, сякаш много по-трудно укротяват гнева си: те рухват с цялата си тежест, смазвайки всичко по пътя си.

Събота, 15 ноември, 13 ч. и 30 мин. – Използвам дъжда, за да пиша малко. Остават ми само две кормилни гребла. Дано стигнат. От вчера от 10 часа вали като из ведро. Нито лъч слънце. Мокър съм до кости. Всичко е прогизнало. Невъзможно е да подсушиши каквото и да било. Спалният ми чувал е заприличал на парцал за дъски. Невъзможно да определя местоположението си. Нощес времето беше такова, че в един момент се попитах дали не е дошъл краят ми. За щастие вятърът, който духа, е наистина пасат. Напредвам добре, дори прекалено бързо от време на време. Дали не е опасно за ветрилото ми?

Същия ден се състоя една битка, която аз нарекох битка между сињото и черното и която ми се стори истинско космическо сражение между хубавото и лошото време. Беше започнало от запад, от една синя

точка, голяма колкото шапка на полицаи, както се казва в песента. Не допусках, че това може да има някакви последствия. Черните облаци – плътни и черни като гъсто мастило, сякаш съзнаваха силата си и настъпваха, без да бързат да шурмуват това нещастно късче лазур. Ала синевината разпери криле и малко по малко черното намаля, възцари се хубавото време. На края, към четири часа следобед, синьото победи като по чудо. *Господи, какво хубаво нещо е слънцето! Целият съм в пъпки, ала грее слънце!* В същност започваше най-мъчителният период от плаването.

Нямах представа къде се намирам. Лодката ми приличаше на истинско бойно поле. Бурята беше отнесла шапката ми и срещу слънцето на тропиците нямах друго освен една тънка брезентена качулка, крайно недостатъчна за такъв зной. Палатката ми беше раздрана на две места и макар самата лодка да не бе пострадала, отвътре всичко се бе просмукало със солена вода.

С благодарност приветствувах победоносното слънце, когато се появи на 16 ноември. Очаквах да сложи край на всички мъки, които непрестанната влага ми причиняваше. Тогава още не знаех, че именно то щеше да ме подложи на най-страшните изпитания в продължение на ужасните двайсет и седем дни, които последваха.

Неделя, 16 ноември. – Вече четири седмици, откак съм тръгнал. Цял месец. За първи път от четири дни насам успях да отбележа и измеря ширината си. Малко се страхувах, но напразно – останал съм на седемнайсети паралел (по-точно на 16°59'). Отлично! Значи ще избирам между Гваделупа, Монсерат и Антигуа. Що се отнася до датата на пристигането, трябва да е между събота – 22, и събота – 29 ноември. Това са горе-долу двете граници, освен ако не изскочи някоя изненада. Хубаво слънце, голяма жега, много пръски.

Събота, 22 ноември. – Съвсем слаб вятър. Пъля като костенурка. При такъв ход ще са ми нужни още най-малко осем дни. Тези дни, както и предполагах, много ми натежават. Без да искам, търся хоризонта. Невероятно е колко облаци могат да приличат на земя! А зная много добре, че е невъзможно да видя земя преди понеделник! Да я видя! Веднъж да я видя! Птиците от островите стават все по-многобройни. Ако това можеше да означава нещо! Все още не се вижда кораб. Малко ветрец, за бога!

Неделя, 23 ноември. – Шеста седмица в морето. От югоизток ми се кани една от онези гръмотевични бури. Невероятни крайности, средно положение няма: или жизнерадостно слънце без ни едно облаче,

или много лошо време. Бурята приближава. Какво ли ще стане с мен? Но в края на краищата не се кахъря много. Ако ще да е и ураган! По-далече от сушата не мога да бъда.

От край до край на хоризонта, отляво надясно, зад мен – мастилена линия, сякаш теглена с конец, не даваше на слънцето да изгрее. Времето застудяваше бавно. Подобно на желязна завеса, черното сякаш отново завладя небето. До прииждането на облаците аз не усещах и най малкото увеличение на вятъра. Морето си оставаше спокойно и мислех, че мога да не снемам ветрилото си и да устоя на бурята, която идеше. Но един добре известен ми шум, приличен на картечен огън, забоботи отново. От облака валеше като из ведро, сякаш хиляди шишарки пращяха в огъня. Най-сетне ураганът връхлетя над мен! Странно явление, което вече съм описал. Духна бесен вятър, който се таеше под крилете му, макар циклонът да не зависеше от него. Бях решил да се възползвам от напора му, за да напредна и да не свалям ветрилото, докато мога, готов да го пусна, щом забележа, че вятърът става неудържим. Тогава посред бял ден се спусна нощ. От камшиците на водните капки по повърхността ветрилото ми се изду до пръсване. Беше кратко, но и ужасно! Цял час, с вързано за китката ми въже, аз се носех сред развилнелите се стихии. Тайфунът отмина, но въжето ми разкървави ръката. Щом опашката на облака се отдалечи, вятърът секна, внезапно изчезна. За първи път, откак бях напуснал Канарските острови, ветрилото изплющя и увисна безпомощно. Мислех си, че съм минал най-трудния период, но големият неприятел на прастарите ветроходи дебнеше и мен: навлизах в продължителен период на безветрие.

Понеделник, 24 ноември. – Не трябва да казваш току така „хоп“, преди да си скочил: циклонът завъртя вятъра на пълн юг. Като прибавим и отклонението на течението, едва успявам да се задържа на 320 от компаса. Гоня севера с пълна сила. Много се страхувам да не ме грабне Гълфстриймът и да ме върне на север (не бива да се забравя, че по онова време аз си въобразявах, че съм достигнал съединението на Северноекваториалното течение с Гълфстрийма).

Четвъртък, 27 ноември. – Каква мудност! От неделя насам да съм изминал най-много двацет мили. При подобен ход ще стигна чак във вторник или сряда. Десет дни мъка! Наистина ми е дошло до гуша! И на всичко отгоре лошата видимост ме кара непрекъснато да се страхувам, че мога да се промъкна между островите. Изнурително, е все да дебнеш хоризонта. През целия ден се взирам, а вече нямам черни очила, за да се пазя от слънцето. Няма кораби, няма самолети, няма птици,

до гуша ми дойде (подчертано в дневника ми), четирийсет дни – предостатъчно!

Понеделник, 1 декември. – Ето! Ноември свърши, а суша още не съм видял. Жертва съм на променливи настроения. Изгревът на луната ме поставя към петдесетия градус, а залезът ѝ – към шейсетия. И нищичко не разбирам! Довечера ще има пълнолуние. Ще видим. Напредваха малко. Подухна хубав вятрец, но през цялата нощ – пълно безветрие. Тогава къде ли се намирам, на четиринайсет или на хиляда и двеста мили? Тропическа жега. Хоризонтът е пуст, обвит в омара. О! Да можех да измеря сигурно и точно дължината си, да ми беше тук батерията, да ми беше тук хронометърът!

Петък, 5 декември. – Сушата е може би на няколко десетки мили, а аз не мога да я стигна. Нямам вятър. Изнемогвам. Ако продължава така, лодката ще стигне брега, ала с мъртъв стопанин. Отново слънце – никакво облаче! Вече нищо не разбирам, не зная къде съм. Искам само едно, ако лодката пристигне с трупа ми, нека някой отиде от мое име да зашлеви автора на книгата за корабокрушенци. Тя сякаш е написана с единствената цел да убие духа на онези клетници, които ще имат нещастие да си я купят. Ето какво е написал: „По-големият брой птици фрегати означава, че сушата е на около сто мили.“ От осем дни аз видях не една и две фрегати, а съм преплавал около триста мили.

Малка загадка: да кажем, че изминавам около сто метра в час, след колко време ще съм изминал сто и петдесет километра, които ме отделят от сушата, ако изобищо има суша?

Изтощен съм. Ако пропадна, то ще е наистина защото всичко се обяви против мен. Никакъв вятър; изтощително слънце. Вчера валя като из ведро около мен – а нито капка върху мен самия. Ужасно! Ветрилото ми плющи отдясно наляво. Ясно е – пасатът. Определение на пояса на пасатите: пояс, където в същност никога не духа вятър. Дори не мога да разбера дали не съм в Черното гърне. По това време на годината то е на пет градуса север, а на подобна ширина цял вече да съм стъпил на сушата.

Отчаян съм безмерно. Джек казваше: „Ще се провалим, защото ни чакат бури, хали и тайфуни.“ А аз се провалям, поради пълно безветрие. О! Да можех само да подам едно SOS! Да можех само да се окъля!

Неделя, 7 декември. – Все тъй нищо не се вижда, но сушата не би трябвало да е далече (тук почеркът ми е стегнат, като преди). Трябва

заради Жинет, Натали, Рено и Ан да пристигна жив, ала това е ужасно.

Слънцето е неумолимо. Жаден съм. Водата ми привършива, остават ми най-много пет литра. Като си спомня, че изхвърлих толкова вода зад борда! С литри! С литри! Ловя малко риба, но ми стига. Би било ужасно, ако се наложеше отново да пропия морска вода и сок от риба.

Може да се каже, че всичко се е съюзило срещу мен; вятърът отново се появи, но ме запряца на юг. Наистина нямам късмет. Толкова по-зле. Тръгвам на юг. До остров Гренейда имам да се мотам още двестата и четирийсет мили. Отклонението от водните течения ме забави много.

По всичко личи, че сме до сушата, само дето самата суша я няма. Дъсчици плават тук-там. Следва ме стадо риби, които ми приличат на кефали. – Все неща, които не могат се види в сърцето на океана. Но аз искам, сушата, сушата искам да видя!

Чудото стана в една сряда!

В ония дни бяха нужни много усилия, за да стана сутрин.

Обикновено се събуждах почти с изгрев слънце, но не бързах да огледам хоризонта, тъй като предварително знаех, че нямаше да се е променил. И тъй, чаках легнал чак докато слънцето не се дигне на хоризонта и не ме опърли с лъчите си. Този път към десет часа хвърлих поглед наоколо и подскочих като ударен от електрически ток. Извиках на глас: „Кораб!“ И наистина, откъм задния ми десен борд, на около две и половина мили от мен, един параход се канеше тъкмо да ми пресече пътя. Това беше голям товарен кораб, около седем хиляди тона. Движеше се бавно (изглежда, не ме бяха забелязали). Грабнах хелиографа, за да се опитам да направя „зайче“ на някого от екипажа, като дете, което се опитва да дразни минавачите. След известно време, което ми се стори невъобразимо дълго, от кораба най-сетне ме забелязаха. Корабът смени посоката и се насочи към кърмата ми.

Стигна до мен и капитанът се провикна в рупора си:

– Will you any assistance?⁴

– Juste the time, please, and my exacte longitude⁵ – отвръщам аз.

– 49°50’.

Бях точно с десет градуса, тоест с шестотин мили по-далече от

4. Имате ли нужда от нещо (англ.). Б.пр.

5. Само часа и точната дължина (англ.). Б.пр.

мястото, където мислех, че съм стигнал. Зашеметен, сякаш някой ме бе халосал с чук по главата, отчаян до дъното на душата си, аз хващам гребното кормило, за да се приближа до кораба, повтаряйки си трескаво: „Толкова по-зле! Петдесет и три дни, стига толкова!“

Заставам до кораба – голям товаро-пътнически кораб, идващ от Ливърпул. Качвам се на борда. Капитанът веднага ми предлага:

– Ще ви натоварим с лодката заедно. Отиваме в Джорджтаун – Британска Гвиана, ще ви вземем със себе си.

Първом се съгласявам, но веднага се сещам за *Сиди-Ферюк*. Виждам как приятелите ми, моите моряци от Булон, клатят глави:

„Е, какво. Не можа да го прекосиш тоя Атлантик, а?“

Петдесетте и три дни изпитания щяха да отидат напразно. Въпреки че теорията ми е предостатъчно убедителна за обикновения човек, или по-скоро за обикновения моряк, едно прекъсване на пътешествието би било пълен провал на експеримента. За да послужи за спасяване на човешки живот, моят опит трябваше да завърши с пълен успех. Затова аз помолих капитана да ми даде все пак малко време да размисля. Междувременно той ми предлага душ и аз приемам с благодарност. Докато съм под душа, чувам в коридора как си говорят двама от командния състав:

– Все пак големи мъже са тези французи!

И тогава реших – ще продължа. Беше 10 декември. Щях да пристигна около 3 януари. Следователно трябваша ми мореходни таблици за 1953 година, за да мога да определям местоположението си.

След като хапнах топла храна, изпратих радиograma до жена си. Капитанът ме заведе в помещението с картите, за да ми покаже точно мястото, където се намирах и през какви отклонения ми предстои да мина, когато наближа сушата. Подари ми един морски годишник, от който щях да взема данните за 1953 година, и нова батерия за радиото.

Тогава, като прекосих палубата, залитайки, но все още държащ се здраво на нозете си, аз се отправих към парапета, където бяха спуснали трапа, за да се прибера на „Еретик“.

Буксирното въже е освободено. Преди да тръгне, „Аракала“ изчаква да се отдалеча достатъчно от опасния водовъртеж на витлото ѝ, който може да ме повлече. Междувременно задуха ветрец и реших да се възползвам от него. Вдигам ветрилото и се понасям на запад. Всичко това трая около час и половина. „Аракала“ пусна отново двигателите си. Сред оглушителния рев на сирените той ме поздравява три пъти с флага си и бавно се отдалечава.

През това време се зададе буря. В един часа сутринта първите

големи вълни заподмятаха моята орехова черупка. Дори през последните часове на пътешествието нямаше да бъде пожален. По време на двайсетте бурни дни, които преживях, вълните два пъти бяха заливали лодката ми, през следващите дванайсет дни четири пъти трябваше да се къпя принудително. За щастие бях усъвършенствувал техниката си за изгребване. Щом лодката ми се напълнесе, аз започвах да я изтребвам с шапката си, която събираше два-три литра. Сетне продължавах с обувката си. Това са най-простите средства, които най-често позволяват да се преборваш успешно със стихииите.

Но аз с радост виждах как ветрилото ми се издува до спукване и най-после отново чувах свистенето, характерно за най-голямата ми скорост – около три възла. По липса на скоростомер шумът от плъзгането на лодката по водата ма даваше представа за скоростта ми.

Колкото повече мили отхвърлях, толкова по се страхувах да не ме сполети някоя глупава злополука тъкмо когато ми предстоеше да постигна целта си. Продължаваше да ме мъчи чувството, че завися от една единствена вълна, по-коварна от другите. Тогава всички превъзможни опасности нямаше да послужат за нищо. Човек не трябва да се надява, че ще намери пълен покой в морето. Ала още си спомням победоносните викове, които надавах, щом чуех вятъра да свири в ушите ми.

Сях блажено, когато се събудих от чувството, че около мен става нещо необичайно. Станах. Морето зад мен беше набраздено от фосфоресциращите светкавици на една огромна риба. Риба меч ли е това, или акула? Този път животното показва нова техника. То се спускаше към мен и минаваше под лодката, простъргвайки дъното ѝ с гърба си. Шест часа продължи играта ми. Вбесен, сях вече да я нападам, но тя изчезна тъй ненадейно, както се бе появила. На другия ден сутринта, макар нито една вълна да не бе прехвърляла борда ми през нощта, аз се намерих целият мокър. Лодката започваше да тече. През нощта животното беше пробило гуменото дъно с грапавата си като гласпапир кожа. Полагаше се да пристигна час по-скоро, защото положението, в което се намирах, ставаше наистина опасно. Поплавъците явно не бяха засегнати – не бяха спаднали, но нищо не можеше да се направи срещу неотменното проникване на водата през дъното на лодката. Бих предпочел една истинска дупка. Трябваше да изгребвам на всеки пет часа, щом водата достигнеше до дървения под. И тази мъка продължи през десетте дни, които ми оставаха, преди да стигна сушата.

Когато на 23-и аз се събудих тъкмо преди да изгрее слънцето, с огромна изненада открих, че ме е отминал един голям товарен кораб. Бях

точно в килватера му. Беше невъзможно да не са ме видели. Реших сам да известя за себе си и а дрезгавината на изгряващия ден запалих бенгалски огън, за да го накарам, да се върне и да ми е чиста съвестта.

Корабът направи завой и се върна към „Еретик“, Капитанът ме прие много любезно и ми предложи чаша кафе. Той потвърди верността на моите измервания; намирах се, точно както сам бях изчислил – на 13°50' север и 58°20' запад.

Спускам се отново в лодката и като нанасях на картата местоположението си, забелязах, че краят е дошъл. Оставяха ми нищо и никакви седемдесет мили до северния бряг на остров Барбейдос. Духаше силен вятър. Изчислих приблизително скоростта си, вече очаквах да забележа фара от северния край на острова, между полунощ и два часа по Гринуич.

Малко след полунощ ослепителна светкавица внезапно прорязва небето. Последва и друга. Спуснах се към хронометъра. Не бяха изминали и десет секунди и облаците повторно се осветиха. За пръв път от шейсет и пет дни отново имах някакъв допир със сушата. Бях видял отражението на фара в облаците. Трябва да съм се намирал тогава на около шестнайсет мили от северния край на остров Барбейдос. Имах още най-малко дванайсет часа, преди да се замисля как ще изляза на брега. Сиреч бих могъл да поспя, но влуден от близостта на това, в което вече не вярвах, че съществува – земята – обетованата земя! – седях вцепенен на поплавците, любувайки се на тези равномерни светкавици. Бяха ми нужни около два часа, за да се убедя, че не сънувам.

Повече от всеки друг остров Барбейдос е недостъпен откъм източния бряг за мореплавателите, които не го познават. Оставаха ми две възможности: или да се опитам да се приближа откъм съвсем късия северен бряг (седем километра), или да отмина острова и да пусна котва в плитчините на запад и с помощта на хелиографа да извикам лоцман от Спейгатаун. Развидели се и аз с учудване забелязах, че съм много по-близо до сушата, отколкото предполагах – около четири-пет мили.

За първи път от тръгването си аз спуснах във водата подвижните си килове, за да поема вятъра странично и да обходя заливаните с бяла пяска скали в най-северната им точка.

Щом преминах северния край, почнах да сигнализирам с хелиографа към стопанствата и захарните работилници по брега. Тук морските вълни не се разбиват, а се търкалят към внушителен прибой. Внезапно, докато плавах на около половин миля от този северен бряг, изпитах жестоко притеснение. Забелязах една лодка с четирима мъже, която

правеше отчаяни усилия съвсем близо до сушата. Дали не ме бяха видели и тръгнали въпреки бурното море, за да ми помогнат? Ужас! Една гигантска вълна грабна лодката и когато тя се появи отново, петимата мъже бяха изчезнали. Бях ужасен! Нима тези мъже са помислили, че съм в опасност и аз щях да стана причина да се издавят хора. Приближих се колкото можах по-бързо. Достигайки на един човешки глас разстояние, установих с изненада, че това са негри, които изобщо не ме бяха видели. Това бяха чисто и просто рибари, принудени да се сражават всеки ден с това бясно море и да рискуват живота си.

Носейки се над кристално бистрите води, щом забележеха някой едър морски таралеж, те се гмурваха и в най-високите вълни, рискувайки да бъдат изхвърлени на двеста метра по-далече, върху пясъка на брега. Именно там, на триста метра от брега, реших да изляза и аз. Почти три часа употребих, за да измина това разстояние.

Маневрата беше убийствена за един тъй изтощен човек като мен. Като всички прагове в Африка и Антилите, вълните не се разбиваха с еднаква сила, а на периоди – възходящ, следван от низходящ, строго определен период, различен за всеки тип прибой. Най-опасната е седмата или шестнайсетата вълна и те трябва да се избягват на всяка цена. В случая имах периодичност от седем вълни. Духаше страничен вятър, Обърнах лодката с кърмата към плажа. Щом се зададеше третата вълна, аз се обръщах с нос към брега, за да печеля разстояние, а при петата пак загърбвах сушата, за да посрещна челно ужасния гръм на седмата, която ме връхлиташе. Така лека-полека се приближих към брега и всеки път се извивах срещу седмата вълна, която ставаше все по-застрашителна. Рибарите, които ме бяха забелязали, не бяха разбрали още, че имаше нещо странно в моята поява. Скоро три лодки ме заобиколиха и на някакъв невероятен английски ние завързахме разговор. Три негрчета се прехвърлиха на борда на „Еретик“ – за пръв път в Атлантика аз имах екипаж! В същност хлапетата доста ми попречиха. Тършуваха навсякъде, пребръкаха всичко, плячкосваха каквото им падне.

„Еретик“ се люшка все още на двайсетина метра от жълтия плаж, който бе започнал да почернява от притока на стеклите се любопитни люде. Рибарите ме съветваха да изчакам отлива, за да стигна до брега – твърдяха, че вълните щели уж да намалеят. В действителност те държаха да изследват основно всичкия ми багаж, преди и крайбрежните жители да са се включили в акцията. Желанието да стъпя на земя, да усета мириса ѝ, топлия ѝ пясък се надигаше неудържимо в мен. Тъй като познавах добре лодката си, виждах, че може спокойно да устои на

крайбрежните вълни, а и ми досади бездействието на новия ми екипаж, аз се хвърлих във водата, преплувах тези последни двайсетина метра, теглейки за котвата „Еретик“. Подпомогнат най на края от стотици доброволци, аз се добрах до брега. Той беше подвижен и неустойчив, но беше земя все пак и радостта ми беше тъй голяма, че премахна всичките мъки, които ми причиняваше гладът.

Тъкмо това може да спести на корабокрушенците първото прекалено бързо и обилно хранене, чиито последици могат да се окажат смъртоносни. Приемай, братко, всякакви течности, които ти бъдат предложени, но отказвай всякаква твърда храна. Тя е сигурен враг за измъчените ти черва. Ти си изтръгнал живота си от морето, не оставяй сега земята да та го отнеме.

КРАЙ

© Ален Бомбар
© 1983 Ася Къдрева, превод от френски

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2008

Издание:

15 морски истории
Френска, първо издание
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1983
Рецензент Бояна Петрова
Преводач Ася Къдрева
Редактор Панко Анчев
Художник Димитър Трайчев
Худ. редактор Иван Кенаров
Техн. редактор Добринка Маринкова
Коректори Светла Димитрова, Мария Филипова
Дадена за набор на 29.VII.1983 г. Подписана за печат на 5.XI.1983 г. Излязла от печат
м. декември 1983 г.
Изд. № 1700. Формат 60×90/16. Печ. коли 14,75. Изд. коли 14,75
УИК 10,56 Цена 1,40 лв. ЕКП 9536622311; 6126–18–83. Пор. № 210
ДЧ 840–32
Печат: ДП „Стоян Добрев-Странджата“, Варна
с/о Jusautor, Sofia

15 histoires de mer
Gautier-Languereau, 1966

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9427>]